

Za tem nabije puško, obesi jo na ramo in brez prejšnje skrbnosti gré naravnost do turbana.

„Tebe je kak bogatin imel na glavi“ — reče in dvigne svileni, beli-rudeče-progasti turban, ogleduje drago kamenje, s katerim je bil okrašen. Te je mar gospodar ležé zgubil z glave, ali so te zgubili junaški vitezi, kaj? Naj bo, kar hoče, to dobro vem, da so tudi naši bratje okoli Morave čuli in razumeli glasove naše od Jadra Radjevine.*)

Pa se odpravi in radostno zakriči v dolino: „Sloboda Srbii! smrt dahijem! Hurra!“ In od druge strani odjekne mu glas od stene: „Smrt dahijem!“ Stojan razloči glas in sprevidi, da to ni jek; zato pohiti navzdol; in ko pride za grm, glej! mu je pred očmi lepa vas v krilu gojzdnatih bregov.

Tù je dolina bila nekoliko širja in Morava vila se je in tekla bliže k vasi, tako da je bil vès ta predel res lep za okó.

Toda Stojanovega očesa ni unemala lepota naravna; zakaj v vasi bil je kreg in velik vriš. Nekoliko oboroženih ljudi hitelo je v dolino, gotovo jih je Stojanove puške pok vznemiril bil. Al ko zapazijo hajduka, obstanejo na sredi poti. Tudi Stojan postojí malo, nategne pas, za kterege je bil obesel turban, zaviha črne brke in ponosno koraka v dolino.

„Pomozi Bog in sv. Mati Božja!“ — pozdravi jih Stojan, ko se jim približa. Meni se zdí, da zdaj že more pri vas dober kristjan dobiti varnega stanovanja. „Peter Todorović! jez sem tvoj gost.“

„Dobro došel, Stojan Čupić!“ — odgovori Todorović. Sežeta si v roke, rokujeta se in poljubujeta na čela junaške. Ko sta se po bratovsko poljubila, vrnejo se vsi skupaj v vas. Nihče ne nadleguje gosta s popraševanjem, dokler ne pride pod streho in se ne odpočije. Pa, da je Stojan prišel, pripovedovalo se je po vsej vasi od ust do ust; vsaki mu se čudi, vsaki ga je bil vesel, vsaki z dobro došlico pozdravlja milega gosta. Stojan jim je bil stari znanec, saj po imenu.

Župan in vodja Peter Todorović povrnil se je nedavno iz Šumadije in od Kolubare**), ter je pripovedoval svojim ljudém o zmagah srbskih bratov v Jadru in Radjevini; pripovedaval je o srbski ustaji okoli Save in Šumadije, o junaštvu hajdukov Čurije in Čupića, o duhovnu Luku, Lazareviću in o junaku Jakobu Nenadoviću.

Njegovi rojaci so z veseljem poslušali ga; začeli so brke vihati, pestiti roke in sipati iskre iz oči. Al ker so bili vajeni jarma in grozovitosti, niso znali izraziti čuvstev svojih, in djansko pokazati prepričanja svojega.

Ko pa jim začne Todorović pripovedovati o Karagjorgju — srbskem junaku, — kako pobija turške spahije, in kako kliče vse Srbe, da se oborožé; razsrdeni tovarš njegov Milenko skoči na noge in zaupije: „Brate Srb, razumim to! Handžar v eno in puško v drugo roko, pa hajd nad naše krvopivce!“

Ozrevši se na okoli, resno pogleda tovarše svoje in reče: „Za menó, kdor ni vrgel srca svojega tlačiteljskemu psu in ne okoval duše v robske okove!“ Todorović skoči med-nje in mahne s puško nad glavo govore: „Bratje, čas je došel, da se zmaščujemo! Hajd na dahije!“ Ostali zakričejo: „Hajdimo na dahije!“

In resnično zgrabijo za orožje. Le malo časa je pošlo in reka Morava tekla je veseliša po oslobodeni zemlji od Beligrada do Donave. Svobode veseli glas razlegal se je po vsi Srbii. Bratje podrinski zvedili so za junaško srečo svojih bratov pomoravskih, kakor ti za one.

Vsak tedaj lahko spozná, zakaj je radost vsem prešunila srca, ko je tak slavnoznaní junak stopil med-nje.

(Dalje prihodnjič.)

*) Reci, ki se vijete med Bosno in Srbijo.

**) Kolubara, reka v Srbii; teče bolj proti zapadu. Steče se pa v Donavo.

Pis.

Pis.

Važna knjiga.

Ravno sada se tiska moja knjiga pod naslovom:

УЗАЈЕМНИ ПРАВОИНС СЛАВЈАНСКИ,

to je:

uzajemna SLOVNICA ali MLUVNICA slavjanska.

Ta slovnica prisposodablja i sravniva jezik staroslavjanski, ruski, horvatsko-srbski, česki i poljski; po priloznosti se ozira take na jezik gorotansko-slovenski i bolgarski, na ugersko-slovenski i lužičko-srbski; onda ustanovi ona povsuda takodjer slovničke izraze i slike uzajemne, to je, ktere su uže sada v istině, v djanji, de facto obične v celom slavjanstvu ali barem v najvećem njegovom dělě. Ona obsega zato v jednom čelku šest slovníc.

Ta slovnica je vrlo važna i osobito v sadajnoj době dobro došla: jer v jugoslavjanskih plemenih vlada v obče živa želja po književnoj slogi i uzajemnosti, odtuda tako znameniti prinesci na jugoslavjansku akademiju: ta uzajemna slovnica pak kaže put, kaže cestu, po kojej možemo se dostati do književne sloge i uzajemnosti; isto tako živa želja po književnoj uzajemnosti i po uzdelavanji materskoga jezika vlada take med Čehoslavjani, dokaz tomu, da se je uže pred već lěti oglasilo, da bi se spisala knjiga „Brus jazyka českého“, koja bi kazala i svetovala, kako se ima českoslavjanski jezik izobraževati i uzdelavati: uprav to razlaga pritomna uzajemna slovnica slavjanska, samo da razlaga ješće već, to je, kako se ima izobraževati i uzdelavati jezik ruski, horvatsko-srbski, česki i poljski, da bi koliko moguće, lahko razumeli vsi književni Slavjani.

V ostalom hvaliti se mora slovnica jednom sama, jamačno brez pogrešek ne bude, pri tom nije niti tako naduta, da bi se nadala všem vstreči: ale važna, koristna, prospešna i polezna je vsakomu spisovatelju, i književniku slavjanskomu, budi on kterogakoli narečja ali plemena slavjanskoga.

Spisana je pismeni latinskimi v jeziku slovenskom uzajemnom, v takovom, kako ovi oglas, tako, da knjigu za potrebu razumi i ju može brez skrbi i brige v ruke vzeti vsaki književen Slovenec, Horvat, Srb, Čeh, Moravan, Slovak itd. Osobito se može priporučiti dijakom.

Obsegala bude knjiga 15 tiskanih listin (bögen) i pride na světlo v trěh svezkih, vsaki po pet tiskanih listin, svezek po jednom stotinjaku (gulden) avstr. vrednosti.

Molim priljudno i učtivo ne samo svoje osobne prijatelje i poznanike, nego vse prijatelje književne sloge i slavjanske uzajemnosti, da blagovoljite na prvi svezek predplatiti s jednim stotinjakom (gulden) i predplatitelje na tu knjigu sbirati i peneze, novce, meni poslati, jer drugi i tretji svezek želim zajedno na světlo izdati, pa to možem učiniti i storiti samo, ako dobim na prvi svezek najmanje 200 predplatiteljev, za svezka drugi i tretji se daju penezi stoperv onda, kada predplatiteljem ta svezka v ruke dojdeta. Pa uže prvi svezek sam za se je knjižica, sicer nevelika, pa vendar dosta zanimiva i važna. Tretjemu svezku se prida naslov cele knjige, predgovor i kazalo. Na 10 iztisov se dá jednajsti na dar.

Peneze (novce) molim, meni franko poslati pod naslovom:

Matija Majar, župnik v Gorjah,
Post Arnoldstein, Kärnten.

Dopisi.

Iz Dunaja 4. okt. † Brali ste že gotovo v družih, Slovanom prijaznih pa tudi neprijaznih časnikih, da je o priliki praznovanja tisočletnice ruskega carstva v Novgorodu 8. (20. sept.) ruski car razun svojih domačih zasluženih mož in pa mož družih dežel tudi 25 Avstrijancov počastil z različnimi redi, enega pa z briljantnim prstanom. Vsi ti so dobili poslavljenje samo za svoje